

Teatrul Național

„I. L. Caragiale“

TACHE,

IANKE ȘI CADÎR

de Victor Ion Popa

Cei trei mușchetari erau, după tradiție, patru: Ion Finteșteanu, Al. Giugaru, Costache Antoniu, Marcel Anghelescu. 4 ilustrații pensionari, 4 artiști ai poporului, 4 vedete, 4 capitole de istorie teatrală.

Au ales vechea piesă a lui V. I. Popa, generos mesaj uman, caldă acoladă sentimentului de iubire între oameni, predică socială, atitudine anti-rasială, piesă scrisă cu binecunoscutul meșteșug al scenei, caracteristic autorului, înțesată de replici trecute în „mica antologie“ și care obțin mereu un sigur succes de public. Nostalgică, sentimentală, colorată, piesa aceasta revine mereu în repertoriul asemenea unui șlagăr a cărui melodie nu se uită. Tipologia personajelor e ispititoare, dramul de șarjă e iubit pe scenă, vorbirea argotică rămâne o tainică voluptate a actorilor.

Teatrul Național din București a ales această atât de cunoscută piesă, probabil dorind să aducă un dublu omagiu: lui Victor Ion Popa, dramaturgul de ieri, și marilor săi interpreți de azi.

Sub bagheta discretă pînă la pianissimo și sotto-voce, a regizorului Ion Finteșteanu, reprezentația îți dă sentimentul că asisti la un joc în familie: patru bunici joacă teatru în jurul unui pom de iarnă (de altfel, decorul aduce cumva cu un brad festiv, dulce, reverios, încins cu beteală și bogat în globuri strălucitoare), atât pentru nepoții lor cît și pentru propria lor plăcere. Spre deosebire de alți interpreți, Ion Finteșteanu a interpretat la violă partitura lui Ianke, cu o discreție extremă, Al. Giugaru a adus bonomia sa suculentă și darul de a reinventa replicile, Costache Antoniu a fluturat silueta cetățeanului turmentat, adaptată la vorbele pitorescului Ilie, Marcel Anghelescu a jînglat cu argoul, decupînd instantaneu, prin mimică, gestică, un tip memorabil. Trenul-jucărie străbătea în final scena, ca un simbol al acestui joe actoricesc, ducînd cu el un sentiment nostalgic, nu lipsit de eandoaare. Dar, la toți interpreții aceștia a fost lesne descifrabilă marea școală a realismului scenic românesc, trăirea sinceră a personajelor, respectul pentru text, dăruirea totală, într-un cuvînt, înaltul profesionalism.

Al. P.

Ion Finteșteanu (Ianke), Marcel Anghelescu (Cadir) și Al. Giugaru (Tache).

Adela Mărculescu, Marcel Anghelescu și George Paul Avram.

George Paul Avram, într-un mic rol, cum ingrat, cam incolor, Adela Mărculescu, cu un patos melodramatic cam uniform, Elena Sereda, luptând cu dificultățile unei ingrate compoziții, au avut dificila sarcină de a face „gardă“ în jurul mușchetarilor.

Puțin ritm, puțină dinamică, puțină creștere a intensității mișcărilor scenice, iată ce, desigur, meșterii vor adăuga în continuare, spectaculoasei lor întâlniri.

Cei care au văzut piesa o vor revedea cu plăcere, la fel cu cei care se vor întâlni pentru prima dată cu acest text pătruns de umanism și împlinit de un careu de ași, cum rareori mai poți întâlni.

Teatrul Național ne invită prin acest spectacol la vechiul sau noul, dar mereu eternul TEATRU.

Al. P.

Teatrul Giulești

SECUNDA 58

de Dorel Dorian

Dacă, renunțând la orice politeți de circumstanță și la orice susceptibilități, întreaga lume a teatrului — de la autori și creatori ai scenei, până la critici — va colabora la o analiză lucidă, minuțioasă și sinceră, această stagiune, în care se reiau multe dintre piesele a căror premieră a avut loc în urmă cu mai bine de un deceniu, poate deveni un extraordinar moment de vitalizare a dramaturgiei noastre. Într-adevăr: piese mai vechi și mai noi participă la o mare confruntare — între ele, între imaginea scenică de azi și „ediția princeps“, și mai ales în raport cu climatul ce le întâmpină în sala de spectacol. E foarte important, pentru prezentul și pentru viitorul creației, să evităm tonul complimentelor căldute, în ceața cărora paginile vii și cele ce au fost obligate „să moară puțin“ se confundă, să facem acele demarcații, atât de necesare, mai întâi de toate, scriitorilor înșiși. Acesta nu e un deziderat „en l'air“, ci o nevoie imperioasă, pe care ne-o inspiră chiar sentimentul de solidaritate cu ceea ce a fost tinerețea generoasă, năvalnică, gravă, uneori stângace, însă de o incontestabil înaltă aspirație, a teatrului nostru.

Secunda 58 este, probabil prin excelență, piesa care poate stârni asemenea gânduri. La apariția ei se încheia o etapă, în care dra-

ma se străduia mai ales să surprindă în realitate și să descrie mai realist un conflict social cât mai amplu și mai reprezentativ; începea o complicată incursiune pe tărâmul cazurilor de conștiință, cercetarea, printr-o prismă nouă, a universului omului-individ și a relației sale cu lumea. Dorel Dorian s-a afirmat ca un campion al condiției etice a eroului, și, cu toate că n-a scris foarte mult, a contribuit în mod esențial la afirmarea acestei preocupări în teatru. „*Secunda 58*“ este clipa zbucimată a alegerii atitudinii în viață, a unui drum — cu tot ce înseamnă aceasta suferință, libertate, răspundere; iar piesa cu acest titlu, conținând motivele tematiche și spiritul caracteristice pentru o întreagă ramură a dramaturgiei anilor '60, a devenit un punct de referință indispensabil. Această disecție „la rece“ neglijează ceva: aura aparte, de romantism și puritate, sinteza vie de intransigență și omenie care au constituit marea atitudine a piesei.

Cu atât mai pasionantă se anunța experiența unei a doua vieți scenice: mai este actuală dilema ei? Ce anume vom recepta? Și ce anume ne va lăsa indiferenți, va fi căzut în desuetudine? Un deceniu nu reprezintă nimic, în comparație cu eternitatea literară, dar este o primă probă, obligatorie chiar pentru scrierile aparținând strict unui moment dat.

Prima surpriză: în sensul direct, imediat al cuvântului, *Secunda 58* este azi mai actuală decât atunci când a fost scrisă; pe-atunci, simburile conflictului ei moral părea întrucâtva o propunere abstractă, un enunț anticipativ, suflurile eroilor aveau transparența unui timp ce nu sosise încă, însăși acuitatea cu care-și trăiau candoarea părea cumva idealizată; „legătura cu pământul“ era salvată de spontaneitatea sentimentelor. Azi, când prima problemă de stat este conștiința, când ambianța socială este favorabilă dezbaterii etice, o piesă dedicată procesului de clarificare intimă a tuturor tinerilor ei eroi, climatului de care aceștia au nevoie pentru a-și descoperi și mobiliza resursele de caracter, sună pe deplin firesc. Exigențele piesei sînt la cota exigențelor realității, starea ei de spirit este o încordare ce ne e familiară.

A doua surpriză, mai puțin plăcută: *expresia* acestei stări de spirit nu ne mai câștigă și nu ne mai emoționează. Piesa pare azi prea volubilă, insistentele explicații, inteligentele dueluri verbale — excesive; iar turetele de confesiuni, care țînesc la cea mai ușoară atingere, absența oricărei frîne în discuția despre viață și dragoste, sună indiscret. Rezistă acele părți în care personajele își trăiesc drama — și nu acelea în care filozofează asupra ei. Cel care a ieșit întărit din această încercare este severul, so-